Jeugdgezondheidszorg
Kennemerland

Jaarverslag 2021

Wij streven samen met jou naar een gezonde, veilige en liefdevolle ontwikkeling van ieder kind.

Inhoudsopgave

1. Preventie is onze kracht	03
2. Kwaliteit	04
3. Onderzoek en innovatie	08
4. Dichtbij, deskundig en preventief	12
5. Dashboard	16
6. Locaties	18

1 Preventie is onze kracht

Ook dit jaar kregen we als organisatie, als professional en als mens te maken met de impact van het coronavirus. Thuiswerken werd zo nu en dan toch weer de norm, beeldbellen kreeg een prominente plek in de onderlinge contacten, maar ook met onze partners uit het netwerk en met onze opdrachtgevers. Dit stond op gespannen voet met de kern van ons werk, die gaat over nabijheid, verbinding en continuïteit. Desondanks is onze dienstverlening veilig en aangepast doorgegaan.

Dit jaarverslag laat dit ook zien. Net als in 2020 is het werk onder ongewone omstandigheden 'gewoon' door gegaan. Naast veerkracht en saamhorigheid was er ook veel doorzettingsvermogen en liefde voor het werk.

Verbinding met ouders, kinderen en partners is essentieel voor de uitvoering van ons werk. Contact houden met onze cliënten was juist ook nu weer van groot belang. De consultatiebureaus en huisbezoeken gingen door als dat kon. De hielprik en neonatale gehoorscreening werden altijd door onze wijkassistenten thuis uitgevoerd. Door de inzet, betrokkenheid en creativiteit van onze medewerkers zijn wij in 2021 koersvast gebleven.

Naast het goed uitvoeren van onze kerntaken, zijn we blijven investeren in vakmanschap met verschillende scholingsmogelijkheden en intervisie. Investeren in ons netwerk ging onverminderd door. Zo is de 'Wijzer Samenwerken' vernieuwd in samenspraak met de peuterspeelzalen en kinderopvang en is de samenwerking met de verloskundigen en kraamzorgorganisaties verder versterkt.

Juist in deze tijd is preventie belangrijker dan ooit. Op velerlei wijzen geven wij hier vorm aan, we zijn ambitieus en kijken altijd waar ons werk beter kan. Vooral in de eerste levensjaren van een kind kunnen we bijdragen aan het gezond opgroeien van kinderen. Hoe we dit doen is te lezen in dit jaarverslag. Ik wil u van harte uitnodigen om verder te lezen en ben benieuwd naar uw reacties.

Margaret Brouwer

2 Kwaliteit

Kwaliteitscertificaten
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland is sinds 2008 in het bezit van het certificaat van de Stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (HKZ certificering). In december heeft de audit plaatsgevonden en is het certificaat weer voor drie jaar verlengd.

Opleidingsinrichting
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland is een dynamische, innovatieve organisatie die zich wil onderscheiden door kwaliteit. Dit vraagt om goed opgeleide professionals. Onze professionals moeten zich steeds aan een veranderende omgeving kunnen en willen aanpassen. Flexibiliteit, zelfstandigheid, brede inzetbaarheid en professionaliteit is geboden.

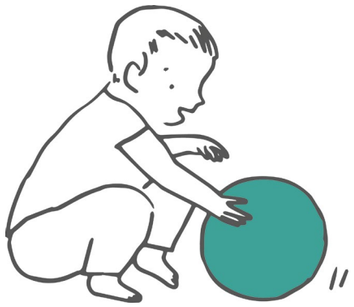

Om dit te bereiken bieden wij onze professionals een uitdagende en stimulerende werkomgeving, waarin ontwikkeling, innovatie en opleiding een belangrijke plaats innemen. Jeugdgezondheidszorg Kennemerland blijft hierin investeren. Daarom stellen wij alle medewerkers in de gelegenheid een passende vervolgopleiding te volgen.

Jeugdgezondheidszorg Kennemerland is een opleidingsorganisatie voor jeugdartsen en artsen Maatschappij+Gezondheid. Deze opleiding wordt regelmatig getoetst op kwaliteit. In 2021 heeft deze toetsing bij ons plaatsgevonden. Onze opleiding is als zeer goed beoordeeld en wij zijn opnieuw als opleidingsorganisatie erkend.

Naast de opleiding voor jeugdartsen bieden we 4e-jaars verpleegkundigen van de HBO-V stages aan. Ook in 2010 zijn er meerdere stages gelopen van een half jaar door bijna afgestudeerde HBO-V'ers. Verder verzorgen we korte stages voor de vervolgopleiding voor verpleegkundigen Obstetrie & Gynaecologie en Kinderverpleegkunde en zijn er stages voor kraamverzorgenden.

Erkende interventies
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland werkt met goed onderbouwde en/of erkende preventieve interventies, die voor alle ouders beschikbaar zijn. In 2021 zijn nieuwe medewerkers getraind in deze methodieken. Deze interventies komen ook aan de orde tijdens intervisiebijeenkomsten en casuïstiekbesprekingen.

De methodiek 'Gezamenlijke Inschatting Zorgbehoefte' (GIZ) beoogt dat de professionals samen met (toekomstige) ouders in gesprek gaan om in te schatten

Babymassage

wat er aan de hand is en wat nodig is. Deze interventie biedt toegankelijke schema's (die ook geschikt zijn voor laaggeletterden) om samen met ouders af te wegen welke ondersteuning binnen en buiten de JGZ gewenst is.

Babymassage richt zich op het verminderen van het risico op een onveilige gehechtheidsrelatie. De relatie wordt bevorderd door de sensitiviteit van de ouders tijdens de verzorging van de baby te vergroten.

Positief Opvoeden, Triple P betreft opvoedingsondersteuning aan ouders. Het is een laagdrempelig en integraal programma, met als doel de preventie van (ernstige) emotionele- en gedragsproblemen bij kinderen door het bevorderen van competent ouderschap.

Een deel van onze verpleegkundigen is getraind in de bestaande interventies Beeldcoaching en Stevig Ouderschap. Verpleegkundigen die deze interventies uitvoeren ontvangen supervisie van externe deskundigen. In 2021 zijn we gestart met het opleiden van meer beeldcoaches, zodat Beeldcoaching nóg laagdrempeliger kan worden ingezet.

Landelijke richtlijnen
Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) ontwikkelt in samenspraak met JGZ-organisaties wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor de uitvoering van het Basispakket JGZ. Elk jaar worden enkele richtlijnen geïmplementeerd of geactualiseerd door de professionals. De vernieuwde Richtlijn Kindermishandeling is, samen met de nieuwe Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, vanaf 2018 al in gebruik genomen. Jaarlijks zorgen onze aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling voor een bijscholing voor alle professionals.

Daarnaast is er in 2021 in de verschillende vakgroepen aandacht besteed aan meerdere richtlijnen, waaronder bij de jeugdartsen excessief huilen, ELS (Early Language Screening), gehoorverlies, hyperbilirubinemie, te vroeg en te klein geboren. Bij de jeugdverpleegkundigen

is SpraakTaal behandeld met daarbij vooral aandacht voor samenwerking met ketenpartners in de regio, leefstijl, samen Gezond Groot en motorische ontwikkeling. Voor alle richtlijnen zijn er aandachtfunctionarissen van de verschillende disciplines die de ontwikkelingen bijhouden en communiceren.

Medewerkersonderzoek
In 2021 zijn we aan de slag gegaan met de belangrijkste punten die uit het onderzoek van 2020 voortkwamen, voornamelijk communicatie. Om de interne communicatie te verbeteren, werkten de managers kwaliteit en innovatie en de manager JGZ vaker op locatie. Uiteraard voor zover de Covid maatregelen dit toelieten.
Zo horen zij wat er speelt op de locatie, kunnen zij makkelijker informatie delen en zijn zij direct aanspreekbaar. Dit wordt gewaardeerd door medewerkers.

Ook in het kader van interne communicatie is het inwerkprogramma aangepast en worden er introductielessen met betrekking tot het gebruik van het intranet gegeven. We hebben met elkaar gesproken over 'wat moet en wat mag' in het kader van zelfstandige teams. In het MT wordt gewerkt aan 'kernwaarden', dit wordt nog verder uitgewerkt. Het Breed Overleg is hier een belangrijk platform.

Nieuwsbrieven voor ouders
Eind 2020 zijn wij gestart met het uitsturen van digitale nieuwsbrieven naar ouders van kinderen die bij ons in zorg zijn. In deze nieuwsbrieven zijn onderwerpen opgenomen die aansluiten op de ontwikkelingsfase waar hun kind in zit. Bij aanvang van dit project zijn wij gestart met in totaal 14 nieuwsbrieven, die ouders maandelijks ontvangen in het eerste levensjaar van hun kind. In deze nieuwsbrieven verwijzen wij ook door naar informatie van de landelijke organisatie Opvoedinformatie Nederland.

Scannen om te bezoeken:
www.opvoeden.nl

In de website statistieken van Opvoeden.nl kwamen onze nieuwsbrieven als één van de grootste verkeersbronnen naar voren. Dit houdt in dat veel ouders onze nieuwsbrieven lezen en actief doorklikken naar meer informatie. In onze eigen statistieken zien wij dit beeld ook terug. We zien een stijgende lijn van het aantal ouders dat de nieuwsbrieven leest. Dit positieve resultaat heeft geleid tot een uitbreiding van het aantal nieuwsbrieven. Ouders met kinderen in de leeftijd van 1 tot 4 jaar ontvangen nu per kwartaal ook een nieuwsbrief.

Toestemming gegevensuitwisseling met het RIVM
Per 1 januari 2022 zijn er nieuwe voorwaarden gesteld aan de overdracht van vaccinatiegegevens aan het RIVM. In deze nieuwe wet staat dat gepersonaliseerde vaccinatiegegevens van de kinderen die bij ons in zorg zijn alleen naar het RIVM gestuurd mogen worden indien de ouder/gezaghebbende hiervoor toestemming heeft gegeven. Dit geldt tevens voor de vaccinatiegegevens van de zwangere (aanstaande) moeders die bij ons komen voor de maternale kinkhoest vaccinatie. Als er geen toestemming is gegeven, worden de vaccinatiegegevens anoniem verstuurd en zijn ze niet herleidbaar naar een persoon.

Om te kunnen voldoen aan deze nieuwe voorwaarden, is in het najaar van 2021 een nieuwe module ontwikkeld in ons digitaal dossier door de leverancier van ons cliëntsysteem MLCAS. Eind december 2021 is deze nieuwe module geïmplementeerd en zijn we gestart met de nieuwe werkwijze. De jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen zijn door onze applicatiebeheerder voorzien van handleidingen en extra handigheidjes om hen te helpen bij de veranderingen. De cijfers van het RIVM laten zien dat deze omschakeling zeer goed is verlopen. In het land zijn wij degene met veruit de meeste correct geregistreerde en overgedragen vaccinaties op dit moment.

Onze nieuwsbrief voor ouders

3 Onderzoek en innovatie

ONDERZOEK

Coeliakie
Coeliakie is een auto-immuunziekte tegen gluten. Vroege opsporing van coeliakie voorkomt veel onnodig leed bij kind en gezin en onnodige zorgverlening. In samenwerking met het Leids Universitair Medisch Centrum is in februari 2019 het onderzoek naar het vroeg opsporen (vanaf 1 jaar) van coeliakie bij kinderen gestart. Doel daarbij is kinderen met deze ziekte zo jong mogelijk te vinden om zo snel mogelijk met de juiste behandeling te kunnen starten. Tijdens de duur van het onderzoek zijn er zestig kinderen en vier familieleden met de ziekte coeliakie gevonden, dit is twee keer zoveel als werd verwacht. De looptijd van het onderzoek liep tot eind 2021. Gezien het succes van deze studie wordt deze manier van opsporen in 2022 voortgezet.

Matisse
In de loop van 2020 startte in het Spaarne Gasthuis een Europese studie naar de effectiviteit van een vaccinatie tegen het RS-virus (respiratoir syncytieel virus) bij zwangeren. Dit virus veroorzaakt vooral bij jonge baby's ernstige ziekte met benauwdheid. Te vroeg geboren kinderen, kinderen met een aangeboren hartafwijking of het syndroom van Down, hebben een verhoogd risico ernstiger ziek te worden. Door zwangeren te vaccineren kunnen pasgeborenen worden beschermd. Dit is al bekend van kinkhoest en wordt nu ook onderzocht voor het RS-virus.

Het Spaarne Gasthuis vroeg eind 2020 onze medewerking bij het werven van zwangeren voor dit onderzoek. Dit doen wij door dit onderzoek met de zwangere tijdens het maternale kinkhoest consult te bespreken en te vragen of zij geïnteresseerd is om deel te nemen aan dit onderzoek. Bij interesse en toestemming wordt zij door de JGZ-professional in contact gebracht met het onderzoeksteam van het Spaarne Gasthuis. Door de beschermende maatregelen in het kader van COVID-19 komt een besmetting met RS-virus minder vaak voor. Om deze reden is het onderzoek met een jaar verlengd tot eind 2022.

eHEALTH
De jeugdgezondheidszorg volgt bij alle kinderen de groei met groeicurven en de ontwikkeling met het Van Wiechen-ontwikkelingsschema. Ook bij te vroeg geborenen (8% van alle kinderen). Bij deze kinderen is dit extra belangrijk, omdat de kans op groei- en ontwikkelingsproblemen groter is. Voor de beoordeling van de groei en ontwikkeling maakt elke week dat

een kind eerder geboren is verschil. Om de professional bij de beoordeling van de groei en ontwikkeling van kinderen te ondersteunen zijn er in samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Groningen, TNO en de dossierontwikkelaar innovatieve digitale applicaties hiervoor ontwikkeld. In 2020 zijn deze applicaties in het digitaal dossier ingebouwd en kan er door de professionals mee worden gewerkt. Ook zijn de applicaties beschikbaar gemaakt voor de ouders via de JgzApp. Hierdoor zijn zij meer betrokken bij de groei en ontwikkeling van hun kind(eren), wat een bijdrage kan leveren aan vroege opsporing van problemen.

In het hieraan gekoppelde onderzoek ePREM zijn de ervaringen met deze applicaties bij GGD Groningen en Jeugdgezondheidszorg Kennemerland onderzocht. Hieruit kwam dat de professionals en ouders zich beiden door de applicaties ondersteund voelden. De begeleiding bij het verloop van de groei en ontwikkeling van te vroeg geboren kinderen kan hierdoor verbeteren. Wel bleek dat het nodig is om de applicaties nog verder te ontwikkelen.

NexxStep
Begin 2021 is er een wereldwijde studie gestart met twee verschillende vaccins tegen pneumococcen. Wij werken hierin samen met het Spaarne Gasthuis. Binnen het rijksvaccinatieprogramma krijgen kinderen een pneumococcenvaccin met daarin tien verschillende typen pneumococcen (tien-valent). Kinderen die deelnemen aan dit onderzoek krijgen een dertien-valent of twintig-valent vaccin. Deze worden tijdens een combinatiebezoek door de jeugdgezondheidszorg en de onderzoekers in het ziekenhuis door loting toegediend. Ze worden voor dit onderzoek een jaar gevolgd op reacties op het vaccin en het krijgen van een infectie met pneumococcen. Eind januari 2022 worden bij deze kinderen de laatste vaccinaties binnen deze studie gegeven.

Academische Werkplaats Jeugd en Gezondheid
Sinds 2006 is Jeugdgezondheidszorg Kennemerland onderdeel van de Academische Werkplaats Jeugd en Gezondheid (AWJG) van het Amsterdams Universitair Medisch Centrum. Het samenwerkingsverband tussen onderzoek, praktijk en beleid bestaat sinds 2006 en is in 2021 met een nieuwe samenwerkingsovereenkomst opnieuw bekrachtigd.

De AWJG wil wetenschap meer met de praktijk in verband brengen en andersom: vragen uit de praktijk naar de wetenschap. De activiteiten vinden vooral plaats op het gebied van onderwijs, onderzoek en zorginnovatie. In 2021 zijn er tientallen coassistenten door de jeugdartsen van Jeugdgezondheidszorg Kennemerland begeleid en hebben er twee studenten onderzoek gedaan naar de opkomst van zwangeren voor de 22 wekenprik, de vaccinatie voor zwangeren tegen kinkhoest.

Excessief huilen
Eind 2020 kwam via het Spaarne Gasthuis het signaal binnen dat er een toename was van baby's die veel huilen. Het Spaarne Gasthuis vroeg onze medewerking, als een van de ketenpartners, om deze stroom aan kinderen voldoende hulp te kunnen bieden. Vanuit dit signaal is nagedacht en meegedacht hoe wij hierin kunnen participeren. Naar aanleiding hiervan zijn er meerdere acties uitgezet.

Namens ons en de kinderartsen van het Spaarne Gasthuis is een brief aan alle huisartsen van de regio gestuurd met het bericht dat ze in eerste instantie met deze problematiek bij ons terecht kunnen.

Als een huisarts of ouder zich bij het ziekenhuis meldt met een baby die veel huilt, wordt eerst gevraagd of er al contact is geweest met JGZ Kennemerland. Als dit niet het geval is, wordt direct contact opgenomen met de bereikbare jeugdarts. Deze zal in samenspraak met de betreffende jeugdverpleegkundige actie ondernemen om zo snel mogelijk ouders te spreken, bij hen langs te gaan en met hen een plan van aanpak te maken. Om deze gezinnen nog beter te kunnen begeleiden zijn alle jeugdverpleegkundigen in de gelegenheid gesteld een scholing te volgen met de nieuwste inzichten over baby's die veel huilen.

ONT-MOETEN

De JGZ heeft meer dan ooit een belangrijke rol op het gebied van preventie en gezondheidszorg. Er wordt meer flexibiliteit van ons gevraagd en het is lastiger om collega's te vinden. We spelen hier onder andere op in door middel van digitalisering (bijvoorbeeld JgzApp), Ouders Eigen Regie en Professional Eigen Regie. Voor het pilot project 'Ont-moeten' wordt op drie locaties een pilot gedraaid, waarbij het aantal minuten per contactmoment van 20 naar 30 gaat. Hierdoor kunnen er effectief minder kinderen per spreekuur worden gezien. Daarom is het van belang om te focussen op de kinderen die extra aandacht nodig hebben. De kinderen waarbij er minder bijzonderheden zijn hoeven daarentegen minder te worden gezien of kunnen worden geholpen met een ander aanbod. Doelen die we ons gesteld hebben zijn onder andere het verlagen van de ervaren werkdruk. Daarnaast is het contact moment op afstand (telefonisch of via beeldbellen) nu onderdeel van de reguliere contactmomenten. De regie van ouders versterken door keuzemogelijkheden te bieden ten aanzien van de vorm en inhoud van het consult. De ervaringen met Ont-moeten zijn zonder uitzondering positief. De collega's hebben tijd om te doen wat moet binnen de consulten en hebben aandacht voor de ouder(s) en het kind, werken met Ouders Eigen Regie en Professional Eigen Regie. Meer tijd en aandacht voor verbinding met ouder en kind, en voor de inhoud en kwaliteit van het werk. De ervaring is dat het op de locaties lijkt te lukken om minder contactmomenten in te plannen. Er is meer ruimte om Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoefte (GIZ)/ eHealth/coeliakie uit te voeren tijdens de consulten. Het besef dat een deel van het aanbod een andere vorm moet krijgen en deels ook wat meer 'collectief' aangeboden kan worden groeit en vraagt om actie. Er liggen nog een aantal acties voor we een verdere uitrol kunnen gaan realiseren. Denk aan de algemene voorlichting aan ouders die bijvoorbeeld middels film of groepsaanbod geboden kan worden (standaarden van individueel naar collectief).

Wanneer deze basis goed staat, gaan we gefaseerd uitrollen in andere teams. De betreffende gemeentes zijn op de hoogte en enthousiast.

JgzApp

Met de JgzApp bieden wij onze ouders een handig hulpmiddel waarmee zij zelf kunnen kiezen hoe en wanneer ze van het consultatiebureau gebruik maken. Consulten kunnen door ouders worden voorbereid door zelf alvast onderwerpen klaar te zetten in de app. In de app kunnen ouders de groeicurven en het overzicht van de vaccinaties van hun kind bekijken en documenten zoals folders en verwijsbrieven. Ouders krijgen een TNO-advies waarmee zij de groei van hun kind kunnen volgen en welke helpt om de verdere groeiontwikkeling te kunnen voorspellen. Ouders lezen in de JgzApp hetzelfde TNO-advies als onze medewerkers. Door al deze mogelijkheden wordt het gelijkwaardige gesprek tussen ouders en de JGZ-professional ondersteund.

In 2021 is aandacht besteed aan de bekendheid van de JgzApp. Inmiddels zijn er ongeveer 14.500 actieve gebruikers van de app. Dit aantal neemt maandelijks met gemiddeld 525 nieuwe gebruikers toe. Een aantal ouders hebben tijdens een focusgroep-bijeenkomst input gegeven voor de doorontwikkeling van de JgzApp. Mede naar aanleiding hiervan is een animatiefilm voor ouders gemaakt om ze goed te informeren over het bestaan van de JgzApp, de functies van de app en waar je meer informatie over de app en aanmelden kunt vinden. Een eerste versie van deze animatiefilm is inmiddels gereed. In 2022 zal de eindversie gelanceerd worden.

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Eind 2019 is de vaccinatie tegen kinkhoest voor zwangeren in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) opgenomen. Zwangeren worden door de verloskundige verwezen naar de JGZ voor een vaccinatie. In 2021 is bekeken wat het percentage zwangeren is dat deze vaccinatie ook daadwerkelijk heeft gekregen. Dat percentage blijkt per gemeente sterk te variëren. In 2022 wordt dit verder onderzocht.

Door de Covid-19 pandemie is er landelijk een felle discussie ontstaan tussen voor- en tegenstanders van vaccineren. Er bestaat de vrees dat dit effect zal hebben op de deelname aan het RVP. Een graadmeter voor deelname is de leeftijd van het kind waarop de eerste vaccinatie gegeven wordt. Op dit moment is de tijdigheid van deze eerste vaccinatie nog onverminderd hoog. Daarnaast wordt aan ouders met twijfels en vragen over vaccineren nog steeds actief een vaccinatieconsult bij een jeugdarts aangeboden. Daar wordt door een gelijkblijvend deel van de ouders gebruik van gemaakt.

Groepsaanbod

Groepsaanbod is een mooie en effectieve manier voor ouders om kennis en tips te krijgen, ervaringen uit te wisselen en hun netwerk te verbreden. Ouders zijn enthousiast over dit aanbod, wat we terugzien in de positieve evaluaties. Met de komst van COVID-19 hebben we het live aanbod omgezet naar online bijeenkomsten. Het bereik van deze bijeenkomsten is groot, in toenemende mate zien we dat vaders deelnemen. Het opbouwen van onderlinge contacten is live makkelijker, maar online hoeven ouders geen oppas te regelen en zijn ze niet gebonden aan een specifieke locatie.

Ouders kunnen zich aanmelden voor de groepsvoorlichting via de website samenopgroeien.nu. Op deze website kunnen geïnteresseerden in één oogopslag de geplande data en locaties van het aanbod zien, hoeveel plekken er nog beschikbaar zijn en zich inschrijven. De website is een belangrijke tool in het zichtbaar maken en verder doorontwikkelen van de samenwerking en doorgaande lijn in het groepsaanbod van de JGZ en het CJG.

In 2021 hebben we te maken gehad met online en live aanbod van het groepsaanbod. Deze variatie heeft meerdere voordelen, daarom blijven we dit vasthouden in 2022.

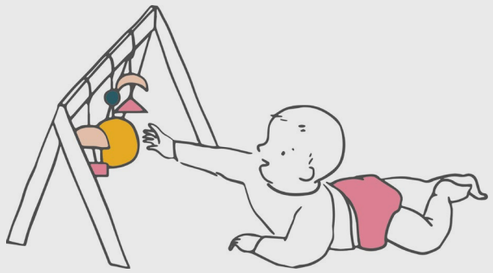

4 Dichtbij, deskundig en preventief

Kansrijke Start
In 2021 zijn de actielijnen van het landelijk actieprogramma Kansrijke Start verder doorontwikkeld naar concrete activiteiten en projecten. In de (sub)regionale werkgroepen binnen Kansrijke Start hebben we samen met gemeenten en onze partners uit de geboortezorg ingezet op een aantal zaken:

- Een goede continuïteit van zorg;
- Een goede samenwerking tussen het medisch en sociaal domein van het moment van zwangerschap tot geboorte en het jonge kind (1001 dagen);
- Een tijdige preventieve ondersteuning van (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie.

Samenwerking in lokale coalities
Er zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd binnen diverse lokale coalities, met als doel de samenwerking tussen professionals in de geboortezorg en het sociaal domein te versterken en beter zicht te krijgen op hoe de klantroutes in de praktijk werken. Tijdens de bijeenkomsten hebben partners elkaar en elkaars aanbod nog beter leren kennen. De bijeenkomsten gaven zicht op welke acties kunnen bijdragen aan het tijdig inzetten van een passend aanbod bij gezinnen in kwetsbare situaties.

Eerste huisbezoek tijdens de zwangerschap
De eerste huisbezoeken tijdens de zwangerschap zijn doorontwikkeld van een eerste kennismaking met de JGZ naar een breed gesprek over de transitie van partnerschap naar ouderschap. Samen met de ouders wordt een inschatting gemaakt van de zorgbehoeften en vragen rondom de thema's ouderschap, opvoeding en opgroeien. Er wordt aandacht besteed aan wat helpt bij een kansrijke start voor ouder(s) en kind. De eerste huisbezoeken tijdens de zwangerschap zorgen ervoor dat ouders tijdig kennis maken met de JGZ, zorgen voor een doorgaande lijn, en voor een groter bewustzijn bij aanstaande ouders van alle veranderingen die de komst van een eerste kind met zich meebrengt. Door middel van het huisbezoek tijdens de zwangerschap kunnen ouders, indien nodig, tijdig doorverwezen worden naar aanvullende ondersteuning.

Centering Pregnancy
In 2021 is Centering Pregnancy, vanwege Covid-19 in online vorm, aangeboden aan één groep Eritrese zwangere vrouwen (en hun partners). Centering Pregnancy is een groepsaanbod voor zwangere vrouwen waar de medische zorg voor de zwangere gecombineerd wordt met het uitwisselen van ervaringen rondom thema's als zwanger zijn en bevallen, opvoeden en ouderschap en het leren van gezondheidsvaardigheden. Doordat vrouwen elkaar in een groep ontmoeten, wordt tevens onderlinge ondersteuning en vriendschap gestimuleerd. In de evaluatie gaven de deelnemers aan blij te zijn te mogen deelnemen aan de groepsbijeenkomsten. De bijeenkomsten werden als informatief, nuttig en interessant ervaren.

Onderzoek zwangeren in kwetsbare situaties
De werkgroep Kansrijke Start IJmond heeft onderzoek gedaan naar de bestaande ondersteuning voor zwangeren in een kwetsbare situatie en de mogelijke verbeteringen hierin. Als resultaat van dit onderzoek is, in afstemming met de betreffende gemeenten, een regeling opgesteld voor de vergoeding van de eigen bijdrage kraamzorg voor de gezinnen die dit zich niet kunnen veroorloven. Daarnaast zal een pilot gestart worden met een 'Coördinator Sociale Verloskunde', die een brug kan vormen tussen de geboortezorg en het sociaal domein, om zo het juiste aanbod bij de aanstaande ouder terecht te laten komen.

Scholing Infant Mental Health
Binnen gemeente Heemstede hebben de orthopedagogen een scholing Infant Mental Health gegeven aan de pedagogisch mederwerkers. Deze scholing draagt bij aan de verbetering van de samenwerking tussen de JGZ en de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen.

Thuisbegeleiding
De thuisbegeleiders JGZ begeleidden in Beverwijk, Heemskerk en Velsen gezinnen met kinderen met kwetsbare (aanstaande) ouders die het als lastig ervaren om regie te voeren over hun eigen bestaan. Bijvoorbeeld door laaggeletterdheid, een licht verstandelijke beperking of psychische problemen. Sinds 2021 zijn de thuisbegeleiders inzetbaar door ons hele werkgebied. De inzet in drie gemeentes werd langzaam omgebogen naar alle gemeentes. De thuisbegeleiders zijn laagdrempelig en snel inzetbaar. Door samen met ouder(s) en kind(eren) praktisch bezig te zijn in de thuissituatie, ontstaat er snel een vertrouwensrelatie van waaruit samen gekeken wordt wat nodig is en wat wel en niet werkt. Door tijdelijke en soms praktische ondersteuning te bieden, en vinger aan de pols te houden, wordt de eigen regie van ouders hersteld, zodat ze zelf weer verder kunnen. Waar nodig regelen we de inzet van interne en externe collega's, zoals bijvoorbeeld Home Start, Buurtgezinnen, maatschappelijk werk of het CJG. Op deze manier kunnen we vaak voorkomen dat gezinnen in de intensievere hulpverlening terechtkomen. Indien wel nodig, kunnen we deze gezinnen snel en gemotiveerd toeleiden naar Jeugdhulp of hulp anderszins. We blijven betrokken tot de hulp op gang is gebracht. Dit voorkomt escalatie van problemen.

Vroeggeboren kinderen
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland neemt in een samenwerking deel aan een prematuren nazorgpoli. Hiermee creëren we een centraal punt, waar ouders van premature kinderen terecht kunnen met vragen en waar zij alle zorg laagdrempelig kunnen ontvangen. Verschillende professionals werken samen op een consultatiebureau van Jeugdgezondheidszorg Kennemerland, zodat de zorg dichtbij, in de wijk, aanwezig is. Het team bestaat uit een kinderarts/neonatoloog van het Spaarne Gasthuis, een ToP-fysiotherapeut, pre-verbale logopedisten, jeugdartsen, orthopedagoog, jeugdverpleegkundigen en een CB-assistent.

In najaar 2020 is er een fiat gegeven voor uitbreiding van de prematurenpoli. Voorbereidingen zijn getroffen om naast de locatie in Haarlem-Noord, ook in Schalkwijk een poli te openen op ons consultatiebureau. In 2021 is de prematurenpoli in Schalkwijk daadwerkelijk open gegaan. Er wordt goed gebruik van gemaakt.

Met het Rode Kruis Ziekenhuis (RKZ) in Beverwijk zijn we, na voorbereidende gesprekken, van start gegaan met een prematuren poli in de IJmond. Ook hier draaien kinderarts, jeugdarts en jeugdverpleegkundige de prematurenpoli. De poli heeft een wat ander karakter dan in Zuid-Kennemerland, doordat de doelgroep prematuur geborenen wat 'ouder' is dan die in het Spaarne Gasthuis.

Borstvoeding
Tijdens de intake en de contactmomenten op het consultatiebureau wordt door de jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen aandacht besteed aan borstvoeding. Daarnaast kunnen ouders terecht op het inloopspreekuur of kunnen zij een huisbezoek van de jeugdverpleegkundige krijgen als het geven van borstvoeding niet verloopt zoals gewenst.
Onze medewerkers kunnen voor interne consultatie rondom het onderwerp borstvoeding terecht bij een van onze twee lactatiekundigen. Zij denken mee in situaties waarin meer expertise gewenst is. De lactatiekundigen verzorgen verder de jaarlijkse scholing ten aanzien van borstvoeding, geven advies inzake het borstvoedingsbeleid van Jeugdgezondheidszorg Kennemerland, dragen zorg voor kwaliteitsborging van de begeleiding rondom borstvoeding en ontwikkelen folders voor ouders en andere zorgverleners in het werkveld.

De borstvoedingscijfers in ons werkgebied zijn redelijk stabiel. Er is een licht dalende trend te zien in het aantal baby's dat op de dag van geboorte moedermelk krijgt. Voor het eerst in jaren is dit aantal onder de 70% gedaald. Het aantal baby's dat op het moment van het eerste huisbezoek door de jeugdverpleegkundige nog borstvoeding krijgt, ligt echter wat hoger dan voorgaande jaren. Hoewel er dus minder moeders starten met het geven van borstvoeding, gaan meer moeders de gehele kraamweek door met borstvoeding. Ook na de kraamweek ligt het percentage baby's dat borstvoeding krijgt iets boven het percentage van 2020. Opvallend is vooral de minder sterke daling rond de leeftijd van 4 tot 6 maanden. In 2020 kreeg op die leeftijd nog 32% van de baby's moedermelk (naast andere voeding) en in 2021 was dit 43%. Mogelijk heeft dit te maken met thuiswerken, waardoor

minder moeders zich genoodzaakt voelen de borstvoeding af te bouwen als zij weer aan het werk gaan. De lactatiekundigen binnen de organisatie dragen zorg voor het monitoren van de kwaliteit van de begeleiding borstvoeding middels casuïstiekbesprekingen en cliënttevredenheidspeilingen.

Mondzorg
In 2021 is voor de hele organisatie het actiever toeleiden naar de eigen tandarts bij alle kinderen ingevoerd. Ouders blijken vaak niet te weten dat tandartsbezoek voor kinderen gratis is en ook dat dragen we uit. Door daarnaast te adviseren over gezonde mondgewoonten en gebitshygiëne helpen wij ouders narigheid, met name cariës, in de mond van hun kinderen te voorkomen.

Taal voor peuters
Met de bibliotheken Zuid-Kennemerland en IJmond wordt op onze JGZ-locaties in verschillende gemeenten samengewerkt. Gezamenlijk wordt in de hele regio het programma BoekStart aangeboden. Ouders met jonge kinderen krijgen een koffertje met onder andere een gratis abonnement voor de bibliotheek. Hiermee wordt het lezen met heel jonge kinderen bevorderd. In enkele gemeenten is het Taal voor Peuters-programma uitgebreid met de inzet van Boekstartcoaches, om ouders beter te helpen bij het voorlezen. De BoekStartcoach werkt op het consultatiebureau en kan de jeugdarts en jeugdverpleegkundige ondersteunen door met ouders in gesprek te gaan, een luisterend oor te hebben en gerichte voorleesondersteuning te bieden. Op sommige locaties is een Boekstartkast geplaatst met een wisselende collectie kinderboeken. Door de coronamaatregelen konden de BoekStartcoaches in mindere mate op locatie ingezet worden.

In een aantal gemeenten wordt ook de VoorleesExpress in samenwerking met de bibliotheek aangeboden. De VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen van 2 tot 8 jaar met een taalachterstand extra aandacht krijgen. Een half jaar lang komt er wekelijks een vrijwilliger bij hen thuis om voor te lezen en samen met de ouders aan de slag te gaan met taal en leesplezier. Wij bespreken met ouders of zij hier gebruik van willen maken en leiden toe naar dit aanbod. Ook voor de VoorleesExpress geldt dat deze in mindere mate of in een andere variant is aangeboden in verband met de coronamaatregelen.

5 Dashboard

Ook dit jaar worden de cijfers volledig digitaal aangeboden door middel van een dashboard. Hiermee wordt inzicht gegeven in de uitvoering van het preventie aanbod door Jeugdgezondheidszorg Kennemerland en de gezondheidstoestand van de kinderen van 0 tot 4 jaar in het werkgebied.

Op het dashboard staat per gemeente de verantwoording van de prestatieafspraken voor het afgelopen jaar, die met betreffende gemeente zijn gemaakt. Dit betreft onder andere cijfers ten aanzien van het bereik (volgens de landelijke definitie), de neonatale screeningen, gezinsondersteuning en preventie. Gegevens zoals het percentage overgewicht, de grootte van de doelgroep VVE, het percentage kinderen dat borstvoeding krijgt, tanden poetst en naar de tandarts gaat, zeggen iets over de gezondheidstoestand van de populatie. Achtergronden van het gezin kunnen bijdragen aan gezondheid en ontwikkeling of juist een bedreiging vormen.

Voor zover mogelijk wordt gekeken naar het verloop van de percentages in de afgelopen vijf jaren. Daarnaast worden de gemeentelijke cijfers in de benchmark vergeleken met cijfers uit het hele werkgebied.

Elke gemeente heeft een gebruikersnaam en wachtwoord ontvangen, zodat er ingelogd kan worden op het dashboard. In het verlengde hiervan hebben de zelfstandige JGZ-teams de beschikking gekregen over een eigen teamdashboard waarmee zij hun prestaties kunnen monitoren en bijsturen. Voor inzicht in het gebruik en de waardering van de JgzApp en de tijdigheid van de gegeven vaccinaties zijn nieuwe dashboards gemaakt.

Scannen om te bezoeken:
jgzk.interreport.nl

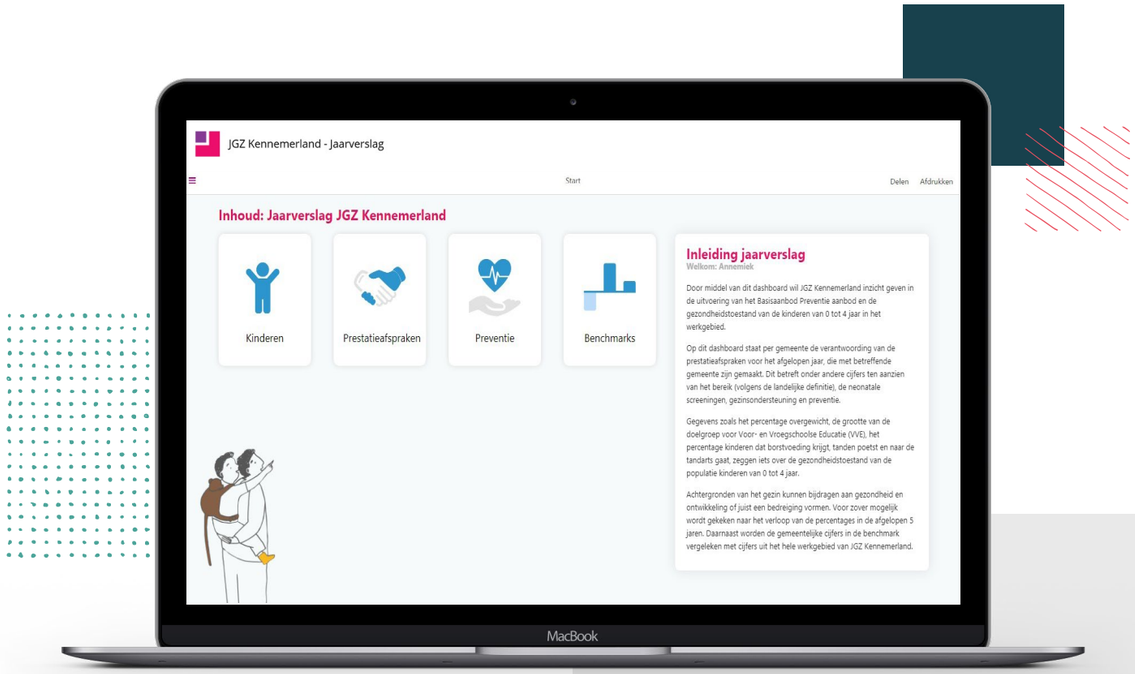

Ons jaarverslag 2021 in cijfers.

6 Onze locaties

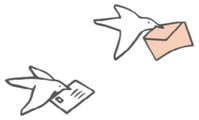

Hoofdkantoor Jeugdgezondheidszorg
Kleermakerstraat 51a
1991 JL Velserbroek
Telefoon: 088 - 995 95 95

Consultatiebureau Uitgeest
Graskamplaan 10
1911 LH Uitgeest

Consultatiebureau Heemskerk
Maltezerplein 27
1961 JC Heemskerk

Consultatiebureau Beverwijk
Trijntje Kemp-Haanstraat 37
1941 HB Beverwijk

Consultatiebureau Velsen-Noord
Heirweg 2b
1951 CD Velsen-Noord

Consultatiebureau IJmuiden
Marktplein 1
1972 GA IJmuiden

Consultatiebureau Velserbroek
Aletta Jacobsstraat 200-220
1991 PW Velserbroek

Consultatiebureaus Haarlem
Jan Gijzenkade 305b
2025 MC Haarlem

Colensostraat 11
2021 BA Haarlem

Amsterdamstraat 71
2032 PN Haarlem

Leidseplein 36 rd
2013 PZ Haarlem

Vilniusstraat 2
2034 EM Haarlem

Consultatiebureau Bloemendaal
Dennenweg 15a
2061 HW Bloemendaal

Consultatiebureau Zandvoort
Dr. Jac. P. Thijsseweg 24a
2041 BM Zandvoort

Consultatiebureau Heemstede
Lieven de Keylaan 7
2101 VD Heemstede

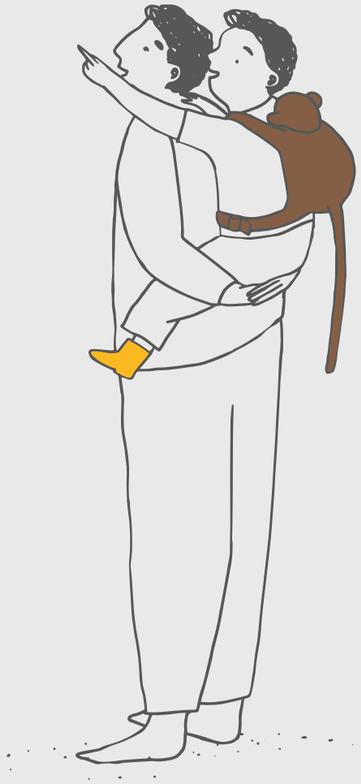

Jeugdgezondheidszorg
Kennemerland